

Konkurranse i kraftnettet

Meninger

Einar Hope

Professor emeritus
i Norges
teknisk høyskole

Konkurransetilsynet har nylig avgitt en høringsuttalelse til Olje- og energidepartementets forslag til endringer i energiloven § 4-2, slik at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser kan gis til andre aktører enn den systemansvarlige eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse.

Etter å ha kommentert forslaget konkluderer Konkurransetilsynet med at det anser «at retten til å eie og drive utenlandsforbindelser bør reserveres en systemoperatør som Statnett for å sikre samfunnsøkonomisk effektiv drift og utbygging».

Nytenking

Dette standpunktet har blitt møtt med kritikk fra flere hold i kraftbransjen. Etter min mening er tilsynets prinsipielle syn i dette tilfellet litt for unyansert og snevert. Det skal foretas meget omfattende investeringer i kraftnettet, nasjonalt og internasjonalt, i tiden fremover, der utenlandsforbindelser inngår som en integrert del, og det foregår en rivende teknologisk og organisatorisk utvikling i nettvirksomheten i vid forstand. I denne prosessen er det behov også for regulatorisk nytenking, dog uten å gå på bekostning av det overordnede målet om samfunnsøkonomisk effektivitet. Jf for øvrig min kommentar i Energi nr 2/2013.

Nyansering

Det er spesielt på fire punkter jeg mener at tilsynets høringsuttalelse burde ha vært nyansert med hensyn til muligheten for innpass av andre aktører enn den systemansvarlige til å eie og

SNEVERT: Tidligere konkurransedirektør Einar Hope hevder at Konkurransetilsynet er unyansert og snevert i sine argumenter for at kun Statnett skal eie og drive utenlandskabler.

ILLUSTRASJONSPOTO: NEXANS

drive utenlandsforbindelser; det som internasjonalt gjerne betegnes som «merchant transmission investment», MTI:

- ▶ Ressursbegrensninger. Systemansvarlig selskap kan være kapasitets- eller ressursbegrenset, berunder finansielt, til at det vil kunne gjennomføre nettinvesteringer med hensyn til tid, sted og omfang i forhold til det som er samfunnsøkonomisk optimalt.
- ▶ Vertikal separasjon mellom nett og marked. Konkurransetilsynet fremhever blant annet at kraftprodusenter «kan ha incentiver til å begrense kapasiteten i utenlandskabler for å skape temporære flaskehals i kraftmarkedet og dermed øke kraftprisene». Dette er egentlig et argument som vedrører spørsmålet om full vertikal separasjon mellom nett og marked, som kan

og skal implementeres, og ikke et argument mot MIT i seg selv.

- ▶ Markeds- og nettområde. Utbygging og drift av utenlandskabler får ikke bare virkninger på markeds-tilpasning og systemdrift i det innenlandske kraftsystemet, men i prinsippet på hele det integrerte nordisk-baltiske markedet som vi er en del av, og også gjennom markeds- og bilaterale kraftutvekslingsavtaler til det europeiske kraftmarkedet.
- ▶ Systemansvarlig. I uttalelsen settes det likhets-tegn mellom Statnett som sentralnettselskap (TSO) og systemansvarlig (SO). Dette er riktig ut fra dagens situasjon, men det er likevel spørsmål om en slik ordning bør videreføres, så vel organisatorisk som regulatorisk, i fremtiden. Personlig mener jeg at tiden er overmoden for å

drøfte og få på plass en uavhengig systemoperatør (ISO) for hele det integrerte nordisk-baltiske kraftmarkedet, for å sikre helhetlig planlegging og optimal utbygging av overføringsnettet og en ikke-diskriminerende systemdrift mellom aktører og interessegrupper.

Konsesjon

En eier av en utenlandsforbindelse skal naturligvis reguleres i henhold til reguleringsregimet som til enhver tid gjelder for det aktuelle nettområdet, og drives som en integrert del av dette av systemansvarlig. Sammenholdt med de vilkår som kan stilles gjennom konsesjonsinstuttet, burde dette i tilstrekkelig grad kunne forebygge eventuelle konkurransemessig uheldige virkninger av at andre enn systemansvarlig kan investere i utenlandsforbindelser. ■